



BARTIN
İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

10. SINIF

2023- 2024 EĞİTİM - ÖĞRETİM YILI
2. DÖNEM
1. ORTAK YAZILI SINAVI

ADI :

SOYADI :

SINIFI / NO :

OKULU :

Öğrencilerin Dikkatine!

1. Bu testte 20 soru vardır.
2. Cevaplarınızı, cevap kâğıdına işaretleyiniz.



TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

1. **I. Mani**
Güldüğümü
Açılır gül düğümü
Ben bu aşka düşeli
Kim görmüş güldüğümü
- II. Mani**
A benim bahtı yarım
Gönülde tahtı yarım
Yüzünde göz izi var
Sana kim baktı yarım
- III. Mani**
Ana başa taç imiş
Her derde ilaç imiş
Bir evlat pir olsa da
Anaya muhtaç imiş

Yukarıda verilen manilerde işlenen duygular hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

	I. Mani	II. Mani	III. Mani
A)	Ayrılık	Yalnızlık	Kıskançlık
B)	Umut	Aşk Acısı	Anne sevgisi
C)	Çaresizlik	İhanet	Karamsarlık
D)	Aşk Acısı	Kıskançlık	Anne sevgisi
E)	Bağlılık	Umut	Çaresizlik

2. Aşağıdakilerden hangisinde birden fazla sıfat tamlaması vardır?

- A) Kara gözlüm bu ayrılık yetişir
İki gözüm pınar oldu gel gayrı
- B) Çiçeğimden zerre girse kovana
Bal yanmazsa ben yanarım sultanım
- C) Boz bulanık akan yağmur seli ol
Durulursan ben ölürüm unutma
- D) Bir kara sevda ki ya büyü ya sır
Sığmıyor kaleme, söze saçların
- E) Gönül tezgahımda şiir dokudum
İplik iplik nakışında sen varsın

3. Bu yenilgi üzerine Göktürlere düşman olan kavimler büsbütün (hemen) hiddetlendiler (öfkeleniler), av yerinde toplandılar ve bir arada konuşular. Dediler ki: "Göktürlere hile yapmazsak işimiz sonunda pek yaman (kötü) olacak." Bu konuşmadan sonra, tan ağarınca, sanki baskına uğramışlar gibi işe yaramayan mallarını bırakıp kaçtılar. Bunu gören Göktürler: "Düşmanlarımızda savaşacak hâl kalmadı, kaçıyorlar." diye düşünerek kaçanların arkasına düştüler (peşinden gittiler). Düşmanlar, Göktürleri görünce hemen geri döndüler. Onları gafil avladılar (beklenmedik bir anda yakaladılar), vuruşmaya başladılar. Düşmanlar galip geldi, Göktürler yenildi.

Bu parçada numaralanmış sözlerden hangisinin anlamı ayraç () içinde verilenle uyuşmamaktadır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Düşman geldi tabur tabur dizildi
Alnımıza kara yazı yazıldı
Tüfenk icat oldu mertlik bozuldu
Eğri kılıç kında paslanmalıdır
- Koroğlu düşer mi yine şanımdan
Ayırır çoğunu er meydanından
Kırat köpüğünden düşman kanından
Çevrem dolup şalvar ıslanmalıdır

Bu şiir ile ilgili hangisi yanlıştır?

- A) Son dördükte şairin takma ismi kullanılmıştır.
- B) Şiirin nazım türü koçaklamadır.
- C) 11'li hece ölçüsüyle oluşturulmuştur.
- D) Coşkulu bir anlatım benimsenmiştir.
- E) Sarmal kafiye düzeni kullanılmıştır.



5. Yine günlerden bir gün Ay Kağan'ın gözü parladı. Doğum ağrıları başladı ve bir erkek çocuk doğurdu. Bu çocuğun yüzü gök, ağzı ateş (gibi) kızıl , gözleri ela, saçları kaşları kara idi. Perilerden daha güzeldi. Bu çocuk anasının göğsünden ilk sütü emdi ve bir daha emmedi. Çiğ et, çorba(...) istedi. Dile gelmeye başladı; kırk gün sonra büyüdü, yürüdü ve oynadı. Ayakları öküz ayağı gibi, beli kurt beli gibi, omuzları samur omuzu gibi, göğsü ayı göğsü gibi idi. Vücudu tamamen tüylü idi. At sürüleri güder, ata biner ve av avlardı. Günlerden ve gecelerden sonra yiğit oldu.

Metindeki şahıs ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Olağanüstü hızda büyüme göstermiştir.
- B) İsmi kahramanlık yaparak almıştır.
- C) Konuşmaya çok erken başlamıştır.
- D) Vücudu, güçlü hayvanlara benzetilmiştir.
- E) Oldukça güzel, hünerli ve yiğittir.

6. (I) Saatler geçtikçe yollara mahzun bir ıssızlık çöküyordu. (II) Bu Çeçen arabalarının ince, yanık sesli çingirakları var. (III) İcat edenler ne iyi düşünmüşler. (IV) Yamaçlarda, derelerde uyandırdıkları uzak akisler, insana adeta bir teselli sesi gibi geliyor. (V) Hele bir kayalığın içinden geçerken öyle sandım ki uzaklarda, şu yanmış gibi görünen kara taş yığınının öte tarafında görünmez bir yol var; ince sesli kadın, hiçkırta hiçkırta ağlayarak bu yolun içinde arkamızdan koşuyor.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) I. cümle, birleşik yapı bir fiil cümlesidir.
- B) II. cümle, basit yapı bir isim cümlesidir.
- C) III. cümle, birleşik yapı olumlu bir cümledir.
- D) IV. cümle, bağlı ve olumlu bir cümledir.
- E) V. cümle, sıralı ve kurallı bir cümledir.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Biz otoyoldan çıkıp Beyoğlu'na yöneldiğimizde arkamızdaki araba da aynı yöne gidiyor olmalıydı ki peşimizden ayrılmadı.
- B) Kadının elindeki Albert Einstein imzalı mektup, 17 Eylül 1933 tarihinde yazılmış ve T.C. Başbakanlığı'na gönderilmişti.
- C) Küçük kayıklarda balık ekmek satanları, Galata Köprüsü'ndeki kalabalığı, balık tutanları, Haliç'i, Yeni Cami önündeki güvercinleri gördük.
- D) Yemek, Topkapı Sarayı'nın bahçesindeki yüz yıldır aynı aile tarafından işletilen Konyalı Lokantasında hazırlanmıştı.
- E) Rüyamda Ege'nin turkuaz rengi sularında yüzüyordum ve attığım her kulaç beni kıydan biraz daha uzaklaştırıyordu.

8. Türk edebiyatında Batılı roman 1860'tan sonra başlar. Çoğu tanınmış Fransız romanlarından çevrilen örneklerin tekniğini kısa bir süre sonra yerli yazarlar da kullanmaya başladı. Tanzimat Dönemi'nde verilen bu ilk örneklerde vakalar çoğunlukla günlük hayattan ya da tarihten alınmıştır. Daha ilk eserlerden başlayarak yazarların bir kısmı halka, bir kısmı da aydın kişilere seslenmeyi ilke edinmişlerdir.

Aşağıdaki eserlerden hangisi bu parçada sözü edilen döneme ait ilk örneklerden biri değildir?

- A) Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat – Şemsettin Sami
- B) Cezmi – Namık Kemal
- C) Eylül – Mehmet Rauf
- D) Araba Sevdası – Recaizade Mahmut Ekrem
- E) Karabibik – Nabizade Nazım



9. Bir gün dilenci bir kadın bu şehre gelir. Bazı söylentilere göre gelen bu kadın, Hızır'dır. Kadın bu şehirde yaşayan insanlardan kapı kapı gezip tuz ister. Ama kimse kadına tuz vermez, vermedikleri gibi de kadını azarlarlar. Sadece şehirde bulunan yaşlı bir kadın, dilenci kadına tuz verir. Bunun üzerine dilenci kadın: "Bu gece sabaha kadar şu evin dışındaki bütün evler su kese." diye beddua eder. Sabah olduğunda tuz veren yaşlı kadının evi dışındaki bütün evler su içindedir. Gölün altındaki Batık Kent'in gizemi bölge halkınca bu efsaneye dayandırılır.

Bu metinde aşağıda görevleri sıralanan noktalama işaretlerinin hangisinin örneği vardır?

- A) Kendisi ile ilgili örnek verilecek cümlelerin sonuna iki nokta konur.
- B) Birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime ve kelime gruplarının arasında virgül kullanılır.
- C) Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözleri belirtmek için tırnak işareti kullanılır.
- D) Yer bildiren özel isimlerde kısaltmalı söyleyiş söz konusu olduğu zaman ekten önce kesme işareti gelir.
- E) Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul ve teşvik bildiren sözcüklerden sonra virgül konur.

10. (I) Dört yüz yıl sonra kendileri ve sürüleri o kadar çoğaldı ki artık oralara sığmadılar. (II) Bunun üzerine toplandılar ve konuştular. (III) Atalarımızdan işitirdik, Ergene Kon'un dışında geniş ve güzel bir ülke varmış, atalarımız orada otururlarmış. (IV) Tatar baş olup, öteki boylarla birlikte bizim uruğumuzu kırarak yurdumuzu almış. (V) Artık Tanrı'ya şükür, düşmandan korkarak, dağda kapanıp kalacak durumda değiliz.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili olarak aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?

- A) I. cümle, olumlu bir cümledir.
- B) II. cümle, birleşik bir cümledir.
- C) III. cümle, devrik bir cümledir.
- D) IV. cümle, sıralı bir cümledir.
- E) V. cümle, bir isim cümlesidir.

11. (...) Yine bir gün gök tüylü ve gök yeleli erkek kurt durdu. Oğuz Kağan da durdu ve çadırını kurdurdu. Bu, tarlasız ve çorak bir yerd. Buraya Çürçet diyorlardı. Büyük bir yurt idi: Atları çok, öküzleri ve buzağları çok, altın ve gümüşleri çok, cevahirleri çoktu. Burada Çürçet Kağan ve onun halkı Oğuz Kağan'a karşı geldiler. Vuruşma ve çarpışma başladı. Oklarla, kılıçlarla vuruştular. Oğuz Kağan yendi, Çürçet Kağan'ı mağlup etti ve Çürçet halkını kendisine tabi kıldı. Vuruşmadan sonra Oğuz Kağan'ın askerlerine, maiyetine ve halkına öyle büyük bir ganimet düştü ki yüklemek ve götürmek için at, katır ve öküz az geldi. Oğuz Kağan'ın askeri arasında tecrübeli ve gayet becerikli bir adam vardı. Onun adı Barmaklığ Çosun Billiğ idi. Bu becerikli usta, bir araba yaptı. Arabaya cansız ganimetleri yükledi. Arabanın ön tarafına canlı ganimetleri koydu. Onlar çektiler, gittiler. Oğuz Kağan'ın maiyeti ve halkı, hepsi bunu gördü ve şaşırıldı... Onlar da araba yaptılar.

Verilen metinde eski Türklerdeki yaşam ile ilgili hangisine kesin olarak ulaşılabılır?

- A) Kışın ovada yaşayan Türkler, yazın yaylada çadır kurmaktadır.
- B) Savaşçı bir yapıya sahip eski Türklerde hayvancılık da önemsenmektedir.
- C) Savaşlar, İslâmiyet'teki gaza düşüncesiyle yapılmaktadır.
- D) Kurt, eski Türklerde uğursuzluğun simgesi olarak algılanmaktadır.
- E) Savaşlarda sadece tüfek değil, ok ve kılıç da kullanılmaktadır.

12. I. Nedim, şarkı nazım türünün gelişmesine katkıda bulunmuştur.
- II. Fuzûlî'nin "Su Kasidesi" divan şiirinin en güzel naat örneklerinden biridir.
- III. Nefî, divan şiirinde hicivleriyle tanınmış bir şairdir.
- IV. Şeyh Galip, Anadolu'da ilk gazeli yazan şair olarak kabul edilir.
- V. Kaşgarlı Mahmut, edebiyatımızda ilk mesnevi örneğini yazmıştır.

Numaralanmış bilgilerden hangileri yanlıştır?

- A) I - II B) I - III C) II - III D) III - IV E) IV - V



13. Destanlarda inanç önemli bir yer tutar. Olaylara yön veren en önemli unsurdur. İnançlar kişilerin tutum ve davranışlarını belirler. Türkler de zaman içerisinde farklı inanç sistemlerini benimsemiş, yaşamlarını bunlara göre düzenlemişlerdir. İslam inancını benimsedikleri destanlarda, gaza ve cihat felsefesini de görmek mümkündür.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde verilen tüm destanlar "İslam inancı"nın etkisi ile oluşmuştur?

- A) Satuk Buğra Han Destanı - Danişmend Gazi Destanı - Battal Gazi Destanı
- B) Timur Destanı - Manas Destanı - Bozkurt Destanı
- C) Ergenekon Destanı - Danişmend Gazi Destanı - Oğuz Kağan Destanı
- D) Alp Er Tunga Destanı - Köroğlu Destanı - Göç Destanı
- E) Şu Destanı - Satuk Buğra Han Destanı - Battal Gazi Destanı

14.

Eserin Adı	Yazarın Adı	Eserin Özelliği
I	Namık Kemal	İlk tarihî roman
Eylül	Mehmet Rauf	II
Ateşten Gömlek	III	Kurtuluş Savaşı'nı anlatan roman

Yukarıdaki tablonun doğru bir şekilde tamamlanması için numaralanmış boşluklara sırasıyla hangileri getirilmelidir?

- I II III
- A) Cezmi İlk naturalist roman Rezaizade Mahmut Ekrem
- B) İntibah İlk realist roman Reşat Nuri Güntekin
- C) Cezmi İlk psikolojik roman Halide Edip Adıvar
- D) İntibah İlk psikolojik roman Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- E) Cezmi İlk realist roman Rezaizade Mahmut Ekrem

15. Uygur ülkesinde Tuğla ve Selenge ırmaklarının birleştiği yerde adına Hulin Dağı denilen bir tepe vardı. Bu tepede birbirine yakın iki ağaç büyümüştü. Biri kayın ağacıydı. Bir gece, kayın ağacının üzerine gökyüzünden mavi bir ışık düştü. İki ırmak arasında yaşayan insanlar bu kutsal ışığı gördü ve ürpererek izledi. Işık, kayın ağacının üzerinde aylar ayı kaldı ve kaldığı süre içinde kayın ağacının gövdesi büyüdükçe büyüdü, kabardı. Oradan çok güzel ezgiler gelmeye başladı. Bir gün ağacın gövdesi ansızın yarıldı. İçinden beş küçük odacık ortaya çıktı. Her odada üstündeki emzikten süt emen bir çocuk vardı. Işıktan doğan bu çocukları Gök Tanrı'nın gönderdiğine inanan Uygurlar çocuklardan Böğü Kağan'ı Uygurlara hükümdar yaptılar.

Uygurların Göç Destanı'ndan alınan bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.
- B) Türk mitolojisine ait motiflere yer verilmiştir.
- C) Türklerin yönetim biçimi hakkında bilgi verilmiştir.
- D) Mekân (yer) unsuru belirgin değildir.
- E) Olağanüstü olaylara yer verilmiştir.

16. (I) Olay örgüsü, kurgusal olayların edebî metinde sıralanışı ile oluşan bir düzenlemedir. (II) Bu bakımdan olay örgüsü, edebî metinlerin kurmaca dünyasının önemli bir parçasıdır ve anlatmaya dayalı her edebî metnin asıl unsurudur. (III) Hikâyelerde tek veya birbiriyle ilintili tek zincir hâlinde olay örgüsü varken romanlarda birden fazla olay örgüsü bir çatışma çevresinde birleşir. (IV) "Fatih-Harbiye" romanında Neriman'ın geleneksel yaşam tarzı ile modern yaşam tarzı arasında bocalaması çevresinde gelişenler olay örgüsünü oluşturur. (V) Neriman'ın Şinasi ile arasının günden güne bozulması, Macit ile karşılaşması, Macit'in onu baloya davet etmesi hep bu çatışmanın etrafında birleşen olay parçalarıdır. (VI) Her olay parçası olayı oluşturan ürünlerdendir.

Numaralanmış cümlelerden hangileri yüklem türüne göre diğerlerinden farklıdır?

- A) I-II B) II-III C) III-IV
- D) IV-V E) V-VI



17. “Bismillahirrahmanirrahim” gönlümden taşacak yer arayan bir fırtınaydı. İman tahtam yel vurmuş bir yelkene dönmüştü. Öyleyken adımımı ancak atabildim. Besmele gönlümde kaldı. Sal hareket etti. Suyun hışırtısını, salın suyu şöyle böyle sıyrışını, kıyıda tökezleyen, sonra düşen orta boy bir gölge duydum. Ece Halil’in kalın göğüsten gelen tekbirini Gazi Fazıl’ın kelime-i şahadeti tamamladı. İkisi de aldırmadı. Yahut varlığını hissetmedi. Yok saymış da olabilirler. Aldırmadım. Tökezleyip düşen gölgeyi düşünmek istedim. Sala binmek istiyordu. Benim gibi... İki adım önce davransaydı yetişebilirdi. Davranmadı. Üstelik tökezledi. O zaman taşı gönlümdeki besmele fırtınası. İman tahtamın şişip boşaldığını hissettim.

Bu parça için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Millî ve manevi öğelere yer verilmiştir.
- B) Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır.
- C) Kısa cümlelerle anlatım etkileyici hâle getirilmiştir.
- D) Kahramanların hareketleri ayrıntılarıyla sunulmuştur.
- E) Olaylar, okura ilahi bakış açısıyla aktarılmıştır.

18. Gün geçtikçe daha iyi anlıyorum: Türk “entelektüel”i, Türk aydını; Türk ülkesi denen bu engin ve bu ıssız dünya içinde bir garip yalnız kişidir. Her memleketin köylüsüyle okumuş yazmış zümresi arasında aynı derin uçurum var mıdır, bilmiyorum. Fakat okumuş bir İstanbul çocuğu ile bir Anadolu köylüsü arasındaki fark, bir Londra’lı İngilizle bir Pencaplı Hintli arasındaki farktan daha büyüktür.

Yakup Kadri Karaosmanoğlu’nun *Yaban* adlı eserinden alınan yukarıdaki parçada işlenen çatışma hangisidir?

- A) Alafranga - Alaturka
- B) Aydın - Köylü
- C) Varsıllık - Yoksulluk
- D) Birey - Toplum
- E) Hayal - Gerçek

19. (...)

Apartmana taşındıktan sonradır ki Ayşen birdenbire çevresini ve eğlence şekillerini değiştirmişti. Artık önüne gelen sinemaya değil, en iyilerine gidiyordu. Ayazpaşa’daki bahçeli pastacıda Berin ile çay içiyor, büyük otel ve gazinolarda yemek yemeye alışıyor. İşte artık alıştığı için ve daha da alışmak maksadıyla dayısını Taksim Gazinosuna sürüklüyor. Doğrusu alışmalıydı. Başını çevirmeyerek düşünmesine epeycedir devam ederken ayak sesleri duydu. Kapı açılıyor: Ayşen... Sırtında parıltısı bile gözleri ısıtan siyah bir kürk, içeri giriyor. Beyaz elbisesinin etekleri kürkten taşmaktadır, başına da beyaz bir şey sarmış, şöyle çene altından tutturulmuş. Ne yapacak bakalım? Yüzü olabileceğinden ciddi, başka türlü yürüyor, yürüyor ve omuzlarından kolsuz pelerin, şal, maşlah imişçesine kolaylıkla, zarafetle kayan bu kürkü güzel bir jestle -bağışlar gibi- atıyor.

(...)

Bu metne göre Ayşen ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Katıldığı eğlencelerde gözlemlediği modern hayatı çocukluğuyla kıyaslayarak geçmişi özlemle hatırlamaktadır.
- B) Hayata dair görüş, beklenti ve zevklerini okuduğu kitaplar, dergiler, izlediği filmler sayesinde edinmiştir.
- C) Giyim kuşamından tavır edasına kadar süs, gösteriş ve maddi niteliklere dayanan değişiklikler göstermektedir.
- D) Harp zengini babası sayesinde İstanbul’a adım attığı günden itibaren yüksek sosyete yaşamına girmiştir.
- E) Yaşadığı hayat ve ortamın çok ötesinde bir dünyanın düşününü kurmaktadır.

20.

- I. Cevre kıla tahammül eden yârî ârz
Sabr ede hâra her kim terk-i can gerek
- II. Onunçün Ahmedî heves eder lebine kim
Dil hastedir ona şeker-i nârdan gerek
- III. Âşık olana aşk odundan nişân gerek
Bağrı kebâb gözlerinin yaşı kan gerek

Bir gazelden alınan ve karışık olarak verilen yukarıdaki beyitlerin doğru sıralanışı hangisidir?

- A) I-II-III
- B) I-III-II
- C) II-III-I
- D) III-I-II
- E) III-II-I